

РЕЦЕНЗИЯ

за научните трудове и учебната дейност на
доц. д.ф.н. **Лазар Георгиев Копринаров**, участващ в конкурс за
заемане на академичната длъжност “професор” по философия, обявен в
Държавен вестник, бр. 88 от 08. X. 2013 г. за нуждите на Югозападен
университет “Неофит Рилски”, Благоевград

Рецензент: проф. д.ф.н. **Иван Стефанов**, Философски факултет на
Софийски университет “Св. Климент Охридски”, понастоящем пенсионер;
научно направление: философия, социология, културология.

1. Обща характеристика на научните трудове, представени за участие в конкурса.

В обявения конкурс за професор по философия доц. д.ф.н. Лазар Копринаров е единствен кандидат. Той участва в конкурса с 2 монографии (“*Mobilis in mobile. Опити върху подвижния човек*”, София, 2013 г., 143 стр. и “*Аргументът на свободата*”. Политическата философия на Ортега-и-Гасет”, София, 2012 г., 263 стр.), с 1 учебно пособие (“*Меланжиране на културите. Увод в интеркултурните взаимодействия*”, С., 2013 г., 139 с.). Към тези заглавия трябва да прибавим още 17 научни статии (от които 4 са публикувани на испански език) и 2 студии.

Приемам за рецензиране всички заявени от доц. д-р Л. Копринаров научни трудове за участие в конкурса, тъй като те са в тематичните граници на научното направление *философия* (социална

философия и философия на културата, политиката, правото и икономиката). Освен това тези заглавия са нови и не повтарят представените публикации за придобиване на образователната и научна степен “доктор”, за придобиване на научната степен “доктор на науките” и за заемане на академичната длъжност “доцент”.

Като рецензент мога още да добавя, че представените научни трудове свидетелстват за значителна и безспорна авторска активност и задоволяват и най-високите количествени критерии за участие в подобен конкурс.

2. По-важни данни за кандидата.

Лазар Георгиев Копринаров е роден на 10 март 1950 г. Следвал е философия в СУ “Кл. Охридски”. Завършил е през 1975 г. Философския факултет на Московския държавен университет “Ломоносов”. През 1996 г. в Специализирания съвет по философия защитава дисертация на тема: “Културата срещу крушението: гледището на Ортега–и-Гасет за културата” и получава образователната и научна степен “доктор”. През 1993-1994 г. Л. Копринаров е на петмесечна научна специализация в Университетски институт “Ортега-и-Гасет” в университет Комплутенсе, Мадрид. През 2012 година, за дисертацията на тема: “DII CONSENTES или за социалната и политическата философия на Ортега-и-Гасет”, му е присъдена научната степен “Доктор на науките”. От 1997 г. досега Л. Копринаров е преподавател в Югозападен университет “Неофит Рилски”. От 2009 г. е главен редактор на електронно списание за философски и политически идеи *Nota Bene*. Член е на международния издателски съвет и на академичния съвет на испанското философско списание *Themata* – от 2013 г.

За периода 2001- 2006 г. е извънреден и пълномощен посланик на нашата страна във Венецуела.

Както показват данните кандидатът за професура има натрупан богат изследователски и педагогически опит и последователно и старателно изградена научна кариера.

3. Оценка на рецензента за научната продукция на кандидата.

Първата монография, с която кандидатът се представя в конкурса е под заглавие “Аргументът на свободата”, посветена на политическата философия на Хосе Ортега-и-Гасет. Най-малко от десетина години доц. Копринаров показва изключителен пиетет към творчеството на големия испански философ; в резултат на това опозна основно неговите произведения, прочете почти всичко написано за този автор на испански, английски, немски и руски език. Тази активна творческа работа донесе на автора три книги и две дисертации, в които се разглежда общата и социалната философия, както и концепцията за културата на Ортега-и-Гасет. Новата му книга “Аргументът на свободата” е поредното свидетелство за трайната му интелектуална симпатия към богатото на идеи творчество на испанския философ, както и за настойчивото му желание да подтикне напред рецепцията на съвременната испанска философия в нашата страна. Може да се каже, че в това отношение изследванията на доц. Копринаров имат приносно значение. Защото, както е известно, присъствието на творчеството на Ортега-и-Гасет в нашата страна доста дълго време беше едностранчиво: то беше представено предимно с естетически и културологически заглавия.

В “Аргументът на свободата” се разкрива, че интерпретацията на политиката е другото лице на философията на Ортега, че той е между първите европейски интелектуалци, издигнали идеята за обединена

Европа и че пръв разглежда нашия континент като възможна “свръх-нация”. В монографията издигнатата теза , че испанския философ е изразител на политическия либерализъм се отстоява с аргументацията, че политическата му идентификация е производна от неговата философия. Либерализмът на Ортега не се разглежда като въпрос на пристрастен персонален политически избор, а на философия, експортирана в полето на политиката. Основополагащи за философията на този философ са идеите за свободата като изходно и решаващо условие на всяко човешко съществуване, за перспективизма като онтологически фундамент на плурализма и толерантността, за диалогичната природа на истината, за персоналното и социалното като модуси на човешкия живот, които са постоянно в противодействие и единство. От тези философски идеи се извеждат политическите принципи за приоритета на човека пред човешките общности, за предимствата на свободата като независимост пред свободата като участие, за демокрацията като условие и като потенциална заплаха за свободата на индивида. Авторът на монографията е твърде прав и казва нова дума, когато обобщава, че Ортега е и философ, и политически ангажиран интелектуалец, но тава не бива да се разбира, че едното е наред с другото, а че едното е тъкмо поради другото.

Втората монография, с която се представя кандидатът, е озаглавена “Mobilis is mobile. Опити върху подвижния човек”. Тя е задълбочена философска разработка на един много актуален въпрос: мобилността на човека в съвременния свят. Въпросът не е само в това, че съвместният живот е неосъществим без преместване на хората в пространството, а по-важното е, че мобилността в днешния глобален свят се е издигнала до най-важния сред стратифициращите фактори. Хората в глобалния свят започват да се подреждат според тяхната

степен на подвижност. В монографията авторът разглежда толкова актуалния, в социално отношение, феномен не само като изясняване на подвижните пространствени граници, в които се реализират съвременните хора (като сблъсък на различни жизнени светове), но още и като отместване на тялото от дрехите (постоянна модна промяна на дрескода) и накрая – като темпорална подвижност: преместване *назад* във времето (архаизация на преживяванията). По този начин е постигната по-широка и съдържателна философска интерпретация на феномена човешка свръхподвижност. Основната и доказана теза на монографията е , че днес мобилността не са изчерпва единствено с пространственото преместване.

На трето място - доц. Копринаров участва в конкурса с научното помагало “Меланжиране на културите”, където изследва как са възможни интеркултурните взаимодействия в съвременния свят. Тази книга е отчасти теоретична, отчасти е с педагогическо предназначение; но определено смятам, че това издига нейната роля и значение. Основната изследователска идея на автора е конкретна - ако в миналото културните контакти са носели предимно епизодичен характер, днес те получават универсален обхват и се превръщат в задължително условие за жизнеността на народите. Присъствието на интеркултурните взаимодействия е насъщно всекидневие за всички хора и за всеки отделен човек. Живеем в мултикултурен свят и въпроса за индивидуалната идентичност е проблем за успешното съвместяване на центробежните и центростремителните сили на културите. Книгата обяснява как е възможно и постижимо това. От съществено значение е и още нещо: днес, когато се говори за смъртта на мултикултурализма, в края на книгата е поставен и подробно разработен въпросът за необходимостта от *интеркултурна образованост*; при това последната се третира като действена

констелация от познания, ценностни отношения, умения и стилове на поведения, които са гаранция за съдържателен и успешен живот в условията на глобалното общество.

Няма подробно да се спирам на приложените статии и студии. Най-общо те се отличават с това, че са посветени на актуални теми, написани са живо, полемично, аналитично са задълбочени и завършват с ясни философски обобщения и идеи. В това отношение особено силно впечатление ми направиха следните публикации: “Рисковото общество: културни основания и прояви”, ”Де-европеизация на глобализацията: последствия за толерантността”, “Драмата на подвижните граници”, “Начала и бъдеще на романа (Ортега, Лукач, Бахтин)”. Тези и останалите заглавия имат качеството на добра философска публицистика.

Изтъкнатите дотук приноси и нови идеи, съдържащи се в рецензираните научни трудове на кандидата, са негова лична заслуга и постижение; те са резултат на неговата индивидуална научноизследователска дейност.

4. Научно-педагогическа дейност.

От 2006 г. доц. Л. Копринаров е ръководител на катедра “Философски и политически науки” в ЮЗУ. Досега е осъществил ръководството на 7 международни и на 2 университетски изследователски проекти, сам е участвувал в 3 университетски изследователски проекти и в международния постоянен семинар “Три култури – три религии”. Води лекционни университетски курсове в бакалавърски и магистърски програми на ЮЗУ и разполага с нужното количество учебни часове, изисквани за заемането на академичната длъжност “професор”. Владее испански, немски, английски и руски

език и досега е участвал с доклади в близо 20 международни научни конгреси, конференции и симпозиуми.

Като автор, Лазар Копринаров е забелязан и цитиран в научни публикации в САЩ, Франция, Австрия, Испания, Бразилия, Аржентина, Мексико, Куба. Има над 15 цитирания в нашата философска и културологическа литература.

5. Препоръки.

Мисля, че за да завърши успешно големия си изследователски проект върху Хосе Ортега-и-Гасет е необходимо доц. Л. Копринаров да напише още една книга, посветена на културологическите и естетическите възгледи на испанския философ. Още повече, че той досега вече е извършил по същество предварителната проучвателна и изследователска работа.

Препоръчвам на автора още и това: в своята предстояща теоретическа работа да се спре по-подробно на въпроса - защо тъкмо в ХХ век се родиха значителни философи, които придобиха по-голямата си слава и популярност като забележителни интелектуалци на своето време и защо тъкмо Испания, в лицето на Ортега и Унамуно, даде ярки примери в това отношение.

6. Лични впечатления.

Познавам отдавна Лазар Копринаров, още от първите му публикации по естетика. Те направиха веднага впечатление и мога да свидетелствам, че проф. Исак Паси виждаше в него своя наследник в катедрата. От тогава мина доста време, но той все така работи методично и плодотворно, общува активно с колеги, със студенти и докторанти. Умее да съсредоточава по-трайно и твърде резултатно своите усилия върху определени автори и идеи, за което най-добре

свидетелстват неговите, приноси за нашата философия, социология и културология, книги върху творчеството на Хосе Ортега-и-Гасет. Тази своя оценка изразих и в рецензията си за книгата му “Социалната философия на Хосе Ортега-и-Гасет”, публикувана в испанското списание *Revista de Estudios Ortegaianos*, (Мадрид), vol. 24, 2012, p.p. 212-215.

Представените в конкурса материали отново ме убеждават в гореказаното.

7. Заключение.

След запознаване с представените в конкурса научни трудове и констатирането на безспорното наличие в тях на приноси моменти и нови идеи, след отчитане на положителните моменти във всички останали материали предлагам уважаемото Научно жури **да гласува за присъждането на научното звание *професор*** на доц. д.ф.н. Лазар Георгиев Копринаров. Налице са достатъчно категорични научни и професионални данни, че той може и заслужава да заеме тази академическа длъжност в Югозападен университет “Неофит Рилски”.

11. 01. 2014 г.

София

Рецензент:

(Проф. д.ф.н. Иван Стефанов)

